9.2 Muuta valtionhallintoa koskevien säännösten antaminen

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään mainitun momentin mukaan lailla.

Valtionhallinnon toimielinten yleisillä perusteilla tarkoitetaan lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia[784]. Myös toimielimen toimikauden mahdollisen määräaikaisuuden on katsottu kuuluvan yleisiin perusteisiin[785].

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt perustuslain 119 §:ään sisältyvää lailla säätämisen vaatimusta muun muassa seuraavissa kannanotoissaan:

- Poliisioppilaitoksen hallituksen tehtäviin katsottiin kuuluvan julkisen vallan käyttöä, minkä vuoksi sen yleisistä perusteista oli perustuslain 119 §:n 2 momentin takia säädettävä lailla (PeVL 28/2004 vp, s. 5/I).
- Perustuslain 119 §:stä ilmeneviä periaatteita tuli noudattaa myös, kun viranomaisen tai valtionhallinnon muun toimielimen sisälle järjestetään olennaisesti uuden tyyppisiä, julkista valtaa käyttäviä yksiköitä (PeVL 51/2006 vp, s. 5/II; maakuntajoukot puolustusvoimissa).
- Ulkomaanedustuksen korvauslautakunnan yleisistä perusteista katsottiin toimielimen tosiasiallisen merkityksen vuoksi olevan asianmukaista säätää lailla, vaikka lautakunnan tehtäviin ei näyttänytkään kuuluvan julkisen vallan käyttöä perustuslain 119 §:n 2 momentin mielessä (PeVL 41/2005 vp, s. 2/II).

Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteilla perustuslaissa tarkoitetaan alue- ja paikallishallinnon yleistä rakennetta, kuten hallinnollisen jaotuksen perusteita ja viranomaistyyppejä[786].

Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muuten säätää asetuksella. Esimerkiksi neuvottelukuntia sekä sellaisia neuvostoja, keskuksia ja toimikuntia, joiden tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä, voidaan pitää perustuslain 119 §:n

784 HE 1/1998 vp, s. 174/II
785 PeVL 12/2004 vp, s. 3/I
786 HE 1/1998 vp, s. 175/I, PeVL 21/2009 vp, s. 2/II